

РОЗДІЛ 5. ТРУДОВЕ ПРАВО; ПРАВО СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

УДК 349.2

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.85.2.10>

ЗАХИСТ ДІТЕЙ-ІНФЛЮЕНСЕРІВ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І ШЛЯХИ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ.

Абдель Фатах А.С.,
*доктор філософії,
доцент кафедри цивільно-правових
та гуманітарних дисциплін
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ*

Гранкіна В.І.,
*доктор філософії,
доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ*

Абдель Фатах А.С., Гранкіна В.І. Захист дітей-інфлюенсерів: міжнародний досвід і шляхи регулювання в Україні.

У сучасному світі діти стають все більш впливовими, активно створюючи зміст у соціальних мережах. Ця тенденція швидко зростає, оскільки молоді впливові люди можуть досягти мільйонів і впливати на поведінку своєї аудиторії. Хоча це може призвести до значних фінансових вигод як для дітей, так і для їхніх сімей, це також викликає серйозні занепокоєння щодо їх правового захисту та загального здоров'я – як фізичного, так і психічного. Враховуючи широке використання соціальних медіа, необхідне ретельне вивчення цієї ситуації, оскільки особи, які впливають на дітей, часто опиняються в оточенні, яке може зашкодити їхньому благополуччю. Зважаючи на ці виклики, існує нагальна потреба у розробці та впровадженні ефективного законодавства, яке гарантує захист прав дітей, забезпечує належні умови праці та захищає їх від різних форм експлуатації.

У цій статті розглядається важливе питання регулювання впливу на дітей, яке стає все більш актуальним із розширенням впливу соціальних мереж. Молоді впливові особи в Інтернеті стикаються з численними ризиками, включаючи експлуатацію, маніпуляції з боку батьків або компаній, а також тиск надмірної роботи та психологічного напруження через складний графік.

У статті пропонується порівняльний аналіз законодавчих заходів, вжитих Францією та Сполученими Штатами, які почали вирішувати ці проблеми. Досліджуються ключові аспекти правового захисту дітей, залучених до створення комерційного контенту, такі як обмеження робочого часу, забезпечення доступу до освіти, надання психологічної підтримки та сприяння фінансовій прозорості. Дослідження має на меті підкреслити необхідність створення міжнародної бази для регулювання дитячої праці в цифровій сфері та запропонувати рекомендації щодо вдосконалення як національного, так і міжнародного законодавства. У статті пропонується створити спеціалізовані установи для контролю за дотриманням законодавства, що захищає права дітей на дозвілля, освіту та розвиток особистості.

Ключові слова: захист дітей, трудова експлуатація неповнолітніх, трудові права дітей, регулювання онлайн-праці.

Abdel Fatah A.S., Hrankina V.I. Protection of child influencers: international experience and ways of regulation in Ukraine.

In today's world, children are becoming more and more influential by actively creating content on social media. This trend is growing rapidly, as young influencers can reach millions and influence the behavior of their audience. While this can lead to significant financial benefits for both children and their families, it also raises serious concerns about their legal protection and overall health - both physical and mental. Given the widespread use of social media, careful consideration of this situation is needed, as those who influence children are often exposed to environments that may be detrimental to their well-being. In view of these challenges, there is an urgent need to develop and implement effective legislation that guarantees the protection of children's rights, ensures proper working conditions and protects them from various forms of exploitation.

This article addresses the important issue of regulating the influence on children, which is becoming increasingly relevant as the influence of social media expands. Young influencers on the Internet face numerous risks, including exploitation, manipulation by parents or companies, as well as the pressure of overwork and psychological stress due to a demanding schedule.

The article offers a comparative analysis of legislative measures taken by France and the United States that have begun to address these issues. The key aspects of legal protection for children involved in the creation of commercial content are explored, such as limiting working hours, ensuring access to education, providing psychological support, and promoting financial transparency. The study aims to emphasize the need to create an international framework for the regulation of child labor in the digital sphere and to offer recommendations for improving both national and international legislation. The article proposes to create specialized institutions to monitor compliance with legislation that protects children's rights to leisure, education and personal development.

Key words: child protection, labor exploitation of minors, labor rights of children, regulation of online work.

Постановка проблеми. У сучасному світі діти все частіше стають активними учасниками соціальних мереж як впливові особи, набуваючи значної популярності та впливу завдяки таким платформам, як Instagram, TikTok і YouTube. Ці молоді люди часто можуть похвалитися мільйонами підписників, а їхній контент привертає увагу рекламодавців. Як правило, батьки керують своїми обліковими записами, наглядають за взаємодією з підписниками та розв'язують фінансові питання. Основне занепокоєння полягає в тому, що діти можуть не повністю зрозуміти наслідки такого впливу та вимоги цієї роботи. Ця ситуація викликає питання щодо їх правового захисту та загального добробуту. У багатьох країнах чинні законодавчі рамки ще не адаптовані до цих нових реалій, що створює ризики для дітей, які впливають. Франція та США пропонують різні підходи до захисту прав дітей, які можуть дати цінну інформацію для вдосконалення національних правових систем.

Мета цього дослідження – проаналізувати та порівняти правовий захист, доступний для дітей-інфлюенсерів у Франції та США, визначити ключові сильні та слабкі сторони обох систем, а також запропонувати рекомендації щодо посилення правових гарантій для дітей-інфлюенсерів у міжнародному масштабі.

Стан опрацювання проблематики. Питання правового захисту дітей, які працюють «впливовими особами» в цифровому середовищі, все частіше досліджується в науковій літературі, чому сприяє швидкий розвиток соціальних мереж. Науковці, серед яких Скворцова О.В., Шевченко Л.О., Авер'янов В.С., розглядають цю тенденцію через призму прав людини, трудових стандартів і медіа-етики, оскільки залучення дітей до економічної діяльності в Інтернеті викликає серйозні занепокоєння щодо експлуатації та психологічних наслідків. З огляду на існуючі дослідження, питання потребує додаткового аналізу та всебічного розгляду.

Виклад основного матеріалу. Діти впливових людей, які накопичують велику кількість підписників і залучають партнерства з брендами, займають значну нішу в соціальних мережах. Однак їхня діяльність викликає змішані почуття: від радості від перегляду їхніх відео до занепокоєння щодо свого фізичного та психічного добробуту, а також потенційної можливості експлуатації. Це підкреслює необхідність для суспільства не лише обговорювати питання дітей-інфлюенсерів, а й впроваджувати необхідні законодавчі заходи для регулювання цієї діяльності. Враховуючи унікальні виклики та ризики, з якими стикаються діти-інфлюенсери, існує нагальна потреба в

новому законодавстві про дитячу працю, спеціально адаптованому до індустрії інфлюенсерів. Чинне законодавство про дитячу працю недостатньо захищає цих дітей, що призводить до можливої фінансової, фізичної та психологічної експлуатації.

Можна чітко сказати, що діти через свій етап розвитку можуть не повністю усвідомлювати наслідки своїх дій, що може призвести до їх ненавмисної участі в оманливих рекламних практиках. Крім того, діти, як правило, більш сприйнятливі, ніж дорослі, до зовнішніх впливів у прийнятті ними рішень, у тому числі з боку власних батьків. Нарешті, діти-інфлюенсери часто не володіють зрілістю, необхідною для того, щоб впоратися зі славою та увагою, що може призвести до негативних наслідків для їхнього психічного здоров'я, таких як тривога та депресія [1].

Діти-інфлюенсери стикаються з ризиком бути використаними дорослими, які хочуть отримати прибуток від їхньої чарівності та молодості. Крім того, ці діти можуть опинитися в небезпечних умовах праці. Наприклад, тривалі зйомки або недостатній нагляд можуть поставити під загрозу їхнє благополуччя. Крім того, особи, які впливають на дітей, разом із їхніми батьками чи опікунами можуть свідомо, чи несвідомо використовувати їхні доходи, ставлячи пріоритетом власні фінансові інтереси над добробутом дитини. Численні випадки ілюструють цю проблему в усьому світі. Яскравим прикладом є сага про опіку Брітні Спірс, коли вона була законно ув'язнена роками, причому більша частина її заробітку надходила її батькові, який контролював не лише її фінанси, а й ліки та графік виконання. Інший випадок відноситься до 1938 року, коли Джекі Куган, який у дитинстві грав у фільмі Чарлі Чапліна «Малюк», виявив, що його мати та вітчим розтратили його мільйони. Він успішно подав до суду на своїх батьків, що змусило Каліфорнію прийняти Закон Кугана в 1939 році, який мав на меті захистити дітей-аніматорів, передавши 15 відсотків їхніх доходів у траст [2]. Але якщо раніше увагу законодавця привернули діти-актори, то наразі актуальним є правове регулювання роботи дітей-інфлюенсерів.

У своїй статті «Вони просто граються: чому дітям-зіркам соціальних медіа потрібен посиленний захист Кугана, щоб врятувати їх від батьків» Ніла МакГінніс підкреслює, що чинні закони про дітей-акторів, як-от «Закон Кугана» не підходять для дітей-інфлюенсерів. Вона виступає за посилення цих правил, зокрема, вимагаючи від батьків відкладати частину заробітку своїх дітей у спеціальні цільові фонди, щоб запобігти фінансовій експлуатації. Досвід таких відомих дітей-акторів, як Джекі Куган і Ширлі Темпл, показує, як їхні батьки погано розпоряджалися їхніми доходами, залишаючи їм дуже мало. МакГінніс також підкреслює, що сучасні діти-інфлюенсери часто працюють у нерегульованому просторі, особливо в штатах, де немає конкретних вказівок щодо роботи дітей в Інтернеті. Вона пропонує встановити національні стандарти, оскільки сучасний цифровий контент перетинає межі штатів і потребує федерального нагляду [3].

Медісон Едвардс у своїй роботі «Children Are Making It Big (For Everyone Else)» підіймає важливі питання щодо невідповідності чинних законів стрімкій еволюції соціальних мереж. Вона зазначає, що, на відміну від дітей-акторів, які користуються певним захистом згідно з традиційним трудовим законодавством, діти-інфлюенсери часто не мають правових гарантій для свого фінансового та емоційного благополуччя. Едвардс пропонує, щоб діти-інфлюенсери мали такі ж права, як і діти-актори, і щоб батьки були зобов'язані відкладати частину своїх заробітків, поки діти не досягнуть повноліття. Крім того, вона наголошує на необхідності етичних стандартів на соціальних платформах, щоб запобігти надмірній експлуатації дитячих зображень з комерційною метою [4].

Перш за все, ми повинні покладатися на відповідальність дорослих, які за законом зобов'язані піклуватися про дітей і гарантувати належний нагляд за їхніми правами. Однак нереалістично думати, що ми можемо покладатися виключно на батьківський нагляд, щоб звести до мінімуму потребу в суворих законодавчих нормах, оскільки розуміння законодавства батьками може бути різним. Без належної законодавчої бази батьки можуть намагатися повністю захистити своїх дітей, залишаючи дітей уразливими до примх дорослих. Діти-інфлюенсери не підпадають під дію традиційного законодавства про дитячу працю, яке було прийнято задовго до появи соціальних медіа. Як наслідок, немає жодного правового захисту для управління їхніми доходами чи надання гарантій, подібних до тих, що стосуються дітей-акторів. Характер їхньої роботи може наражати їх на різні ризики, у тому числі на емоційні страждання від громадського контролю та тиску. Оновлення нормативно-правової бази може допомогти шляхом встановлення обмежень на робочий час для дітей, що впливають, запобігання надмірній роботі та забезпечення часу для відпочинку та навчання. Законодавство також могло б створити механізми, які б гарантували, що ці діти здо-

будуть належну освіту. Обмеження діяльності на платформі допомогли б підтримувати здоровий баланс між їхньою онлайн-кар'єрою та навчанням, що зрештою сприяло б їхній майбутній конкурентоспроможності. Важливо визнати, що кожна дитина, яка впливає, є окремою. Таким чином, рівень нагляду та захисту, яких вони потребують, змінюватиметься залежно від їхньої зрілості та систем підтримки, що підкреслює необхідність індивідуальних підходів, а не єдиних правил для всіх. Гнучкі правила можуть бути більш вигідними, дозволяючи індивідуальні рішення, які відповідають унікальним потребам кожної дитини. На практиці впровадження єдиного універсального стандарту є досить складним завданням.

Правове регулювання діяльності впливових дітей потребує ретельного балансу, щоб захистити їхнє благополуччя, а також заохочувати творчість та індивідуальність через самовираження в Інтернеті. Унікальний характер цієї правової сфери вимагає стратегій, спрямованих на права та розвиток дитини. Для початку важливо чітко визначити такі ключові терміни, як «інфлюенсер», «комерційний контент» і «значний дохід» у законодавстві. Така ясність допоможе зменшити ймовірність лазівок і захистить права дітей, які впливають.

Наприклад, французьке законодавство описує «інфлюенсерів» як осіб, які в обмін на оплату чи інші вигоди використовують свою популярність, щоб ділитися онлайн-контентом, який прямо чи опосередковано рекламує товари, послуги чи різні цілі. По-перше, необхідно на законодавчому рівні чітко визначити такі ключові терміни, як «інфлюенсер», «комерційний контент» і «значний дохід». Це дозволить мінімізувати ймовірність пошуку лазівок та порушення прав дітей-інфлюенсерів.

Закон Франції закріпив визначення «інфлюенсерів», як людей, які за винагороду або виплати в натуральній формі «мобілізують свою популярність серед своєї аудиторії для передачі «онлайн» контенту, спрямованого на просування, прямо чи опосередковано, товарів, послуг або будь-якої іншої справи» [5].

Комерційний вміст стосується будь-якого матеріалу, який рекламує продукт, послугу чи бренд, навіть якщо в ньому їх прямо не згадується чи не стосується фінансової операції. Сюди входять спонсоровані дописи, розміщення продуктів, реклама брендів, афілійовані маркетингові посилання та вміст із кодами знижок. Важливо, щоб законодавці окреслили винятки, коли контент не буде класифікуватися як комерційний. Наприклад, справжні «неоплачені» огляди, навчальний вміст, який демонструє продукт, або вміст, створений без прямого просування бренду, можуть підпадати під ці винятки. Чіткий фінансовий поріг для того, що вважається «значним доходом», можна визначити, враховуючи такі фактори, як вік дитини, місцезнаходження та вартість життя. Крім того, індексація цього порогу на рівень інфляції може бути корисною.

Використання альтернативних показників, таких як вартість бренду чи охоплення, може допомогти зафіксувати негрошові переваги, які можна вважати «значними». Відповідальність за надання прозорої інформації про доходи дітей-інфлюенсерів лежить на платформах або агентствах. Вони повинні переконатися, що батьки або законні опікуни отримують чітку інформацію про потенційний заробіток і юридичне визначення «значного доходу» до того, як дитина почне створювати комерційний контент. У штаті Іллінойс був прийнятий новаторський закон, перший у своєму роді в США, який зобов'язує дорослих, які використовують «образ, ім'я чи фотографію» неповнолітнього в платному онлайн-контенті, передавати частину прибутку в траст. Цей закон дає право впливовим особам віком до 16 років отримувати частину прибутку на основі їх появи у відеоблогах або онлайн-контенті. Кошти зберігатимуться в трасті, до якого дитина матиме доступ після досягнення 18 років [6].

Штат Вашингтон ухвалив нове законодавство про права дитини (Закон НВ 1627), яке забезпечує правовий захист дітей, які з'являються в онлайн-контенті. Закон вимагає, щоб батьки відклали частину доходу від контенту в окремий фонд, доступний для дітей, коли вони досягнуть повноліття. Крім того, закон закріплює право на конфіденційність для цих дітей, дозволяючи їм подавати петиції на видалення відео та іншого контенту [7].

По-друге, правове регулювання дітей, які впливають, не може бути ефективно реалізовано без створення незалежних органів, завданням яких є забезпечення дотримання правових положень і розслідування можливих порушень. Ці органи мають включати різноманітних експертів, як-от спеціалістів із захисту дітей, захисників прав людини, які зосереджуються на цифрових правах, законодавстві про медіа та законодавстві про дитячу працю, а також професіоналів галузі з маркетингових агентств і платформ.

По-третє, беззаперечною умовою для дітей-інфлюенсерів є наявність контрактів із чіткими формулюваннями та визначенням умов участі дітей, тривалості роботи, деталей компенсації, права власності на контент та умов розірвання. Такі договори мають відповідати віку та бути зрозумілими законним представникам дитини.

По-четверте, перед створенням контенту за участю дітей батьки або законні опікуни повинні отримати дозвіл відповідного державного органу, відповідального за нагляд і захист прав дітей. Цей дозвіл може бути відкликано на вимогу батьків, третіх осіб або самої дитини. У відповідь на унікальні виклики цифрової ери, зокрема на появу дітей-інфлюенсерів на таких платформах, як YouTube та Instagram, французькі законодавці запровадили спеціальні правові заходи для захисту юних зірок Інтернету. Відповідно до цих заходів законні представники, як правило, батьки, повинні отримати офіційний дозвіл на включення дітей віком до шістнадцяти років в онлайн-відео, де вони є основною увагою аудиторії [8].

Положення, встановлені французьким законодавцем щодо дитячої праці для користувачів YouTube на платформах обміну відео (відповідно до Закону від 19 жовтня 2020 року), поширюються на всі онлайн-платформи. Трудовий кодекс захищатиме дітей, які впливають на комерційну діяльність, забезпечуючи їм гарантований дохід. Завдяки обов'язковій згоді батьків або опікунів французьке законодавство робить суттєвий прогрес у захисті прав і добробуту вразливих дітей [9].

Такий підхід спрямований на узаконення прихованого використання дитячої праці на онлайн-платформах, одночасно забезпечуючи прозорий нагляд за їх діяльністю. Це допоможе керувати контентом, у якому зображені ці діти, і створити правову базу для запобігання потенційній експлуатації та жорсткому поводженню.

Для зручності користування ці індивідуальні дозволи мають бути короткостроковими з можливістю продовження після перевірки прав дитини. У кожному дозволі має бути детально вказано характер змісту, частоту участі дитини, години роботи, періоди відпочинку та години, присвячені виключно навчанню дитини.

Щоб захистити права дітей, можна створити анонімні канали для повідомлення про експлуатацію чи небезпечні умови праці. За отриманими повідомленнями можуть бути проведені розслідування, а винні притягнуті до відповідальності.

Висновки. З метою посилення правового регулювання діяльності дітей-інфлюенсерів в Україні, ключові концепції міжнародної практики (наприклад, у Франції та США) можуть бути адаптовані відповідно до українських умов, зокрема: впровадження обов'язкових дозволів для дітей-інфлюенсерів, коли їх участь у створенні контенту приносить дохід, чітке визначення робочого часу та умов для підтримки балансу між навчанням, відпочинком і роботою, тим самим запобігаючи втомі та стресу. Крім того, можна було б запровадити фінансовий захист, подібний до французької моделі трастових фондів, разом із створенням незалежних органів для нагляду за діяльністю дітей, які впливають. Нарешті, між дітьми (в особі їхніх батьків або опікунів) і агентствами чи брендами, які використовують їхній контент, мають бути укладені обов'язкові контракти, чітко вказуючи умови працевлаштування, фінансову винагороду та права на вміст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Abrams R. C. Family Influencing in the Best Interests of the Child. *Chicago Journal of International Law*. 2023. CJIL Online Vol. 2 No. 2. URL: <https://cjlil.uchicago.edu/sites/default/files/2023-06/2ChiJIntlLOnline97.pdf>.
2. Safronova V. Child Influencers Make Big Money. Who Gets It? *The New York Times*. URL: <https://www.nytimes.com/2023/10/10/style/children-influencers-money.html?auth=login-google1tap&login=google1tap> (date of access: 04.10.2024).
3. Nila McGinnis, "They're Just Playing": Why Child Social Media Stars Need Enhanced Coogan Protections to Save them from their Parents, 87 MO. L. REV. 2022. URL: <https://scholarship.law.missouri.edu/mlr/vol87/iss1/10>
4. Edwards M. Children Are Making It Big (For Everyone Else): The Need For Child Labor Laws Protecting Child Influencers. *SSRN Electronic Journal*. 2023. URL: <https://doi.org/10.2139/ssrn.4351827> (date of access: 04.10.2024).
5. Loi du 9 juin 2023 visant à encadrer l'influence commerciale et à lutter contre les dérives des influenceurs sur les réseaux sociaux. *Vie publique*. URL: <https://www.vie-publique.fr/loi/288793-loi-influenceurs-proposition-de-loi-delaporte-vojetta> (date of access: 04.10.2024).

6. Navlakha M. Child influencers in Illinois can now sue their parents. *Mashable*. URL: <https://mashable.com/article/illinois-child-influencers-law-payment-compensation> (date of access: 04.10.2024).
7. DiBenedetto C. A new Washington state bill takes the first step in legislating rights for child influencers. *Mashable*. URL: <https://mashable.com/article/child-influencer-washington-state-bill> (date of access: 04.10.2024).
8. Pour les Enfants : A New French Law Regulates Influencers Who Are Under the Age of 16 - MAW-LAW Web Site Pour les Enfants : A New French Law Regulates Influencers Who Are Under the Age of 16. *MAW-LAW Web Site*. URL: <https://www.maw-law.com/uncategorized/pour-les-enfants-a-new-french-law-regulates-influencers-who-are-under-the-age-of-16/> (date of access: 04.10.2024).
9. Illera A. E., Monge Benito S., Olabbarri Fernández E. La aparición de menores en contenidos comerciales y su efecto negativo en la audiencia:. *Revista ICONO 14. Revista científica de Comunicación y Tecnologías emergentes*. 2022. Vol. 20, no. 1. URL: <https://doi.org/10.7195/ri14.v20i1.1752> (date of access: 24.07.2024).